

ordinis. Alii vero respondent quod ut persona possit per virtutem naturalem infinitas terminare naturas, deberet esse infinita: Unde vero ut id posset per potentiam obedientialem. Unde cum substantia quae plures terminaret naturas, id non praestaret per virtutem naturalem, sed dumtaxat per potentiam obedientialem, propterea infinita non est.

123 Sed neutra solutio satisfacit, prima enim constat manere ex supradictis; nam ut supra dicebamus, ut una persona in alterius natura subsistat, requiritur contentiva eminentialis substantia propria illius naturae quam terminat. Sed substantia ordinis superioris non potest eminenter continere infinitas substantias etiam ordinis inferioris: sicut natura superioris ordinis, esto in perfectione excedat infinitas naturas ordinis inferioris; illas tamen eminenter non continet, effectiva, nec formalis contentiva: Ergo persona creata, quamvis superioris ordinis, si infinita non sit, non potest in infinitis naturis, etiam ordinis inferioris, subsistere.

124 Confirmatur & magis illustratur haec ratio: Quamvis natura angelica sit superioris ordinis respectu naturae humanae, illam tamen non continet contentiva eminentiali formali, ita ut illius effectum formalem seipsa praestare possit: Ergo quamvis substantia Angeli sit superioris ordinis ad humanam substantiam, non tamen continet illam contentiva eminentiali formali, nec potest praestare illius effectum formalem, nec per consequens completere & terminare naturam humanam.

125 Secunda etiam solutio facile potest refelli, nam forma effectum quem praestat in genere causae formalis, non potest causare per potentiam obedientialem, sed solum per sibi innatam & naturalem virtutem: At terminare & sustentare naturam: provenit a personalitate in genere causae, vel quasi causae formalis: Ergo non potest talem effectum praestare per potentiam obedientialem, sed solum ratione potentiae & virtutis naturalis, ut magis patebit ex dicendis probatione sequenti.

126 Probatur ergo tertio Major principalis: Quod personalitas non potest constansiter & de potentia ordinaria praestare, non potest etiam facere de potentia absoluta: At nulla personalitas quae non sit infinita, potest constansiter & de potentia ordinaria terminare alienam naturam: Ergo nec de absoluta. Minor est evidens, nam quilibet personalitas constansiter est determinata ad terminandam propriam naturam ad quam consequitur. Major autem probatur ex principio generali in Philosophia tradito, quo dicitur hanc esse differentiam inter causam materialem & formalem, maxime substantialem, quae sit substantia, & causam efficientem: quod haec potest elevari ad producendum effectum supernaturalem, vel principaliter, si contineatur intra obiectum ejus specificativum, & sic tantum extra proportionatum; vel instrumentaliter, si sit extra obiectum specificativum, cum tamen non possit illum producere naturaliter, & secundum propriam virtutem; causa autem materialis & formalis, maxime substantialis, non potest sic elevari, unde propterea in illis non habet locum distinctio potentiae ordinariae & extraordinariae, seu naturalis & obedientialis. Et ratio est, quia ut causa formalis substantialis, v. g. substantia, terminaret naturam quam non potest constansiter terminare, deberet necessario recipere aliquam virtutem qua augetur & elevaretur virtus terminativa naturalis: hoc autem est impossibile, quia illa virtus elevans, non potest esse virtus accidentalis (haec enim est incapax elevandi ad substantialem terminandum naturam) nec etiam substantialis, quia virtus substantialis reddens personalitatem naturalem capacem terminandi alienam naturam, esset vera substantia, utpote supernaturalis participatio substantiae divinae, cui soli conaturalis est posse terminare alienam naturam, & sic non una tantum, sed duplex esset substantia, in eadem persona creata, quod implicat: & destrueret hypothesis hujus quaestio- nis, qua quaeritur an unica substantia creata plures naturas terminare possit.

127 Confirmatur & magis illustratur haec ratio: si in terminatione substantia habeat locum distinctio potentiae ordinariae & extraordinariae, naturalis & obedientialis, seu causae principalis & instrumentalis, vel substantia terminanda alienam naturam de potentia Dei absoluta, hoc praestaret ut causa principalis, vel ut instrumentalis a Deo elevata. Non hoc secundum, quis sic foret necessarium quod Deus ipse ut causa principalis concurreret ad hanc eandem terminationem, hypotactice informando ad causam principalem illam eandem naturam, cum effectus & causalitas causae instrumentalis conveniat etiam principali. Neque etiam primum, quia ut causa principalis non potest substantia elevari extra suum specificativum: sic autem est quod specificativum substantiae angelicae, v. g. est natura angelica: Ergo non poterit substantia Angeli elevari ad terminandum in genere causae principalis naturam humanam.

128 Aliter probat Cipullus Majorem principalem, quae af-

ferit quod sola personalitas infinita potest alienam terminare naturam. Sic enim arguit hic artic. 1. dubio unico num. 11. Sola personalitas per se subsistens potest alienam terminare naturam: Sed personalitas per se subsistens, hoc est nulli alteri inherens, necessario est infinita: Ergo sola personalitas infinita alienam valet terminare naturam. Minorem ut certam supponit. Majorem vero sic ostendit. Personalitas omnis quae non est per se subsistens, est entitas incompleta & modalis: Sed eo ipso quod sit entitas modalis, non potest communicari rei distinctae ab illa cuius est modus, ut patet variis exemplis supra ex Suarez adductis: Ergo sola personalitas per se subsistens potest alienam unius naturae, illamque terminare & subsistentem reddere.

Sed hic discursus non urget, quia nictur sententia quae asserit personalitatem creatam, seu per se non subsistentem, in modalis entitate consistere: haec vero sententia, licet probabilis sit, non est tamen certa, nec a Theologis unanimiter recepta, sed a Cajetano & pluribus aliis Thomistis rejicitur. Unde hinc rationi, ut praecipua & fundamentalis, immerito Cipullus confidit, omnibus aliis rejectis & confutatis.

Ex dictis inferes contra Valentiam non solum personam creatam, sed nec etiam creabilem, posse alienam terminare naturam: nam persona cujus propria personalitas non sit infinita, non potest alienam naturam terminare, ut multis ostendimus: At nec persona creata, nec creabilis potest habere substantiam & personalitatem infinitam: Ergo nec persona creata nec creabilis potest alienam terminare naturam.

§. II.
Solvuntur objectiones.

Contra nostram conclusionem, & rationem fundamentalem illius, a D. Thoma insinuatam, plures ad difficultates fieri possunt instantiae, quae sub hac forma proponi possunt. Terminatio naturae alienae infinitatem in persona terminante non exigit: Ergo male ex isto capite negatur possibilitas personalitati creatae. Consequenter patet. Antecedens probatur primo. Divina personalitas, prout ab essentia distincta, infinita non est, & tamen terminat plures naturas de facto, & infinitas potest terminare: Ergo terminatio alienae naturae infinitatem in personalitate terminante non exigit. Consequenter manifesta videtur, Antecedens vero sic ostenditur. Si personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, esset infinita formaliter, sequeretur aliquam infinitatem convenire Patri, quae Filio non conveniret, & e converso: nam Patri conveniret infinitas filiationis, quae Filio non convenit: & Filio infinitas filiationis, quae Patri non convenit: Sed hoc dici nequit, alias Pater infinitus in omni linea non esset, nec Filius similiter: Ergo personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, infinitatem non dicit.

Secundo principale Antecedens suadet: Terminatio alienae naturae non est effectus infinitus: Ergo non petit infinitatem in forma illius potentiae praestare.

Tertio, sustentatio alieni & extranei accidentis, non petit infinitatem in subiecto sustentante; anima enim gratiam sustentat, quae accidens alienum est, & non conaturalis: potest etiam substantia creata recipere & sustentare nedum conaturalia & sibi propria accidentia, sed etiam illa quae sibi propria non sunt, & alteri subiecto debentur: Ergo pariter terminatio aut sustentatio alienae naturae, infinitatem non arguit in persona terminante.

Quarto, Terminatio alienae naturae non petit quod personalitas terminans continet in se eminenter personalitatem propriam naturae quam terminat: Ergo non petit infinitatem in illa. Consequenter patet ex dictis paragrapho praecedenti, Antecedens vero probatur. Persona alienam naturam terminans, non praestat eundem effectum quem illi personalitas propria praestaret: Ergo non requiritur quod persona alienam naturam terminans, illius personalitatem eminenter continet. Consequenter manifesta est, nam contentiva eminentialis formae, solum requiritur ad praestandum illius effectum formalem. Antecedens autem ostenditur primo: Ex personalitate aliena, & natura terminata, diversa resultat persona ab illa quae resultaret ex eadem natura & propria personalitate: Sed effectus personalitatis est persona: Ergo personalitas alienam naturam terminans, non praestat effectum formalem personalitatis propriae. Secundo probatur: Personalitas divina unita humanae naturae, constituit personam increatam, propria autem personalitas personam creatam constitueret: Ergo divina personalitas terminans humanitatem, non praestat effectum formalem personalitatis propriae, & consequenter personalitas creata terminans alienam naturam, non praestaret effectum formalem a propria personalitate praestandum.

Denique Sol continet eminenter effectus causarum inferiorum, & tamen est aliquid finitum in se: Ergo similiter

iter non repugabit dari aliquam personalitatem superioris & eminentioris ordinis, quae contineat virtutem personalitatum inferiorum, & sic possit terminare inferiores naturas, licet in se finita & creata sit.

126 Pro solutione primae instantiae, recolendum est ex dictis supra art. 3. personalitatem divinam duo praestare naturae alienae quam terminat, nimirum praestare independentiam, & perfectionem incommunicabilitatis, quorum primum, quia perfectio est, & personalitas divina in propria linea perfectionem non dicit, praestat non ratione illius quod explicat, sed ratione substantiae absolutae quam implicat & transcendentaliter includit: haec autem infinitas perfectionis est, ac proinde personalitas divina ratione illius potest infinitum effectum praestare. Nec sequitur infinitatem aliquam perfectionis convenire uni personae quae alteri non conveniat, quia substantia absoluta, una & indivisibilis est, quamvis reali transcendencia in tribus personalitatibus includatur. Secundum autem, nempe perfectionem incommunicabilitatis praestat personalitas divina ratione illius quod explicat, ad quae supra lineam absolutam, quia hoc perfectionem non dicit, ac proinde praestari potest a personalitate divina, ratione illius quod explicat: quomodo ratione illius perfectionem non importet: habet quaedam rationem infinitatis, non quidem perfectionis, sed in ratione terminandi naturam, tum quia primum terminat naturam divinam quae infinita est, tum etiam quia in ordine ad naturam creatam, habet vim terminandi in infinitum synthetice, & inextricabilem a natura terminabili: Hoc praestatio.

127 Ad argumentum respondendo, negando Antecedens, ad cuius primam probationem, distinguo Antecedens: divina personalitas, prout ab essentia distincta, non est infinita in infinitate perfectionis, concedo Antecedens. Infinitate terminativa in linea incommunicabilitatis, nego Antecedens, & Consequentiam. Ad probationem vero Antecedentis, quatenus distinctio tradit oblati potest, distinguo sequelam Majoris: Si personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, esset infinita formaliter, sequeretur aliquam infinitatem perfectionis convenire Patri quae Filio non conveniret, nego sequelam. Aliquam infinitatem terminationis, concedo sequelam, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam esto sit inconveniens quod aliqua infinita perfectio competens Patri, non competat Filio, & e converso: quod tamen infinitas aliqua in linea non dicente perfectionem conveniat uni & non alteri, nullam inconveniens censeri debet. Sicut quamvis inconveniens censetur a pluribus ex nostris Thomistis, quod perfectio aliqua Patri conveniens, non competat Filio, & e converso: quod tamen entitas aliqua Filio conveniens, non conveniat formaliter Patri, nempe filiationis inconveniens non censetur, sed necessario debet ab omnibus ut veritas catholica admitti.

128 Ad id autem quod in argumento additur, nempe sequi ex nostra sententia Patrem non esse in omni linea infinitum, dicitur Patrem ratione paternitatis non esse infinitum in omni linea, sed tantum in propria linea paternitatis, unde in hac parte nullum inconveniens est quod illi infinitas filiationis non competat, ratione vero naturae esse infinitum in linea naturae formaliter, & identice in omni, quia natura divina cum omnibus quae in Deo sunt, sive absolutis, sive relativis, summam habet identitatem, unde etiam est identice infinita in infinitate filiationis: quia tamen habet infinitatem non petit natura divina, prout in qualibet persona, necessarium non est ut illam communicet Patri, sicut nec infinitatem propriam paternitatis communicet Filio.

129 Ad secundam probationem Antecedentis principalis, distinguo Antecedens: Terminatio alienae naturae non est effectus infinitus in ratione entis, concedo Antecedens. In ratione effectus formaliter, nego Antecedens, & Consequentiam. Ut enim in causa ex effectu arguatur infinitas, non requiritur quod effectus sit entitativus infinitus, sed sufficit quod in ratione effectus infinitus sit: ut constat in termino creationis, qui entitativus infinitus non est, & tamen petit in causa create infinitatem. Constat etiam in gratia habituali, quae finita est in genere entis, & tamen petit infinitatem per essentiam in causa principaliter effectiva illius, ut in Tractatu de gratia disp. 4. art. 1. ostendimus.

130 Ad tertiam probationem, concedo Antecedente, nego Consequentiam & pariter: Ratio vero discriminis est, quia substantia sustentat & recipere potest accidentia ratione potentiae obedientialis, eo quod possit materialiter causare formas supernaturales, penes ordinem ad quas potentia obedientialis constituitur: ex effectu autem ab aliqua causa praestabili per potentiam obedientialem, non colligitur infinitas: forma autem cum nequeat in genere causae formalis effectum sibi supernaturalem causare, non potest id quod praestat in genere causae formalis, praestare per potentiam obedientialem, sed necessario ad omne quod causat formaliter comparatur per vim & potentiam

sibi conaturali; unde cum personalitas in ordine ad terminationem naturae concurrat in genere causae formalis, si alienam terminaret naturam, ad praestare per potentiam conaturali, ex quo infinitatem colligi constat ex dictis paragrapho praecedenti.

Ad quartam nego Antecedens, ad cuius probationem, distinguo Antecedens. Persona alienam naturam terminans, non praestat formaliter eundem effectum formalem, quem illi personalitas propria praestaret, concedo Antecedens. Non praestat eundem effectum formalem eminentem, nego Antecedens, & Consequentiam. Ut enim requiratur in personalitate terminante alienam naturam contentiva eminentialis personalitatis propriae, sufficit quod terminando alienam naturam suppleat effectum formalem eminentem, quamvis praestet eundem effectum formalem formaliter: Praestare autem eundem effectum formalem eminentem, est quod media personalitate aliena exiit & conservetur natura, quae de se petebat personalitatem propriae & sibi conaturali exiit & conservari: & quia hoc praestaretur a personalitate aliena, consequens fit, ut tribueret effectum personalitatis propriae, non formaliter, sed eminentem. Contra quam doctrinam non eget probatione in contrarium, quae solum probat non praestare eundem effectum formalem formaliter.

Ad quintam, concedo Antecedente, nego Consequentiam, & pariter: Sed enim & aliae causae universales continent effectus causarum inferiorum, eminentia imperfecta, & se extendente solum ad rationem aliquam communem & genericam, puta rationem viventis, aut corporis corruptibilis: substantia vero terminans plures naturas, debet earum substantias eminentem continere, secundum proprias & distinctas earum actiones, quod nulli substantia creata competere potest: quia cum substantia sit terminus naturae creatae, non potest majorem perfectionem habere, quam natura a qua dimanat, ab illa enim habet determinatam speciem & perfectionem: unde sicut nulla natura creata eminentem continet aliarum naturarum perfectiones specificas & individuales, ita nec ulla substantia creata perfectionem alterius substantiae eminentem continere valet, sed hoc proprium, & peculiariter est substantiae & personalitati divinae, quae quae terminat naturam divinam, omnium naturarum perfectiones eminentem continet, omnium substantiarum creaturarum & creabilium perfectiones eminentem continet, secundum proprias & distinctas earum rationes, & ex hoc redditur apta & potens ad terminandam quamcumque naturam creatam & creabilem.

DISPUTATIO IX.
De natura Assumptibili & Assumpta.
Ad quaest. 4. & 5. D. Thome.

Postquam egimus de extremo assumente, & potente assumere naturam creatam, superest ut extremum assumptum, & assumptibile contemplantur: de quo S. Doctor quaestione quarta & quinta.

ARTICULUS PRIMUS.
Utrum qualiter natura substantialis compleat, sit assumptibilis a Divina Persona?

§. I.
Quibusdam praemissis difficultatibus resolvitur.

Suppono primo, naturam substantialem completam dividi in pure spirituale, qualis est natura angelica, & in pure corpoream, qualis est natura brutorum, & vegetabilium, ac non viventium, & mixtam ex spiritali & corporea, qualis est natura hominis.

Suppono secundo ut indubitatum, naturam humanam esse assumptibilem a Persona Divina, sicut enim de facto assumpta, ut fide mysterii Incarnationis docemur. Unde solum potest esse difficultas de natura Angelica, & de natura pure materiali & corporea, an scilicet utraque sit a persona Divina assumptibilis? Circa quod tres versantur sententiae. Prima negat posse naturam Angelicam a Deo hypotactice assumi. Haec tribuitur Alberto Magno in 3. distinct. 2. artic. 2. Secunda docet naturam irrationalem & pure corpoream non esse assumptibilem, etiam de potentia absoluta. Pro hac referuntur quidam antiqui, ut A. Lenfus, D. Bonaventura, Henricus, quos secutus est Picus Mirandulanus in sua Apologia, in defensione quarta propositionis: Tertia tandem & communis sententia docet, non solum naturam humanam, verum etiam Angelicam, & irrationalem, assumi posse a Divina Persona. Unde

Dico

Dico primo: Natura angelica assumptibilis est a persona divina.

3 Probat aliqui hanc conclusionem ex illo Apostoli ad Hebraeos a. Nāquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahę: cum enim (inquit) intantum Apostoli, juxta communem Patrum doctrinam, sit caritatem Dei erga homines per hoc commendare, quod naturam humanam, non vero angelicam assumpserit, debet necessario supponere possibilem fuisse naturam angelicam assumptionem, alias enim nullum omnino esset Apostoli argumentum, quia facile posset ei responderi, mirum non esse quod Deus relicta natura angelica, humanam assumpserit, quandoquidem angelica non erat assumptibilis.

4 Verum licet hic discursus circa doctrinam Apostoli, efficaciter probat naturam Angeli potuisse saltem ad existentiam divinam assumi: non tamen efficaciter concludit, quod ad substantiam Dei assumi poterit; sufficit enim ad commendandam caritatem Dei erga homines, magis quam erga Angelos, quod licet natura Angelica potuerit assumi ad divinam existentiam, eam tamen de facto ad illam non assumpserit Deus, bene tamen naturam humanam.

5 Probat ergo efficacius nostra conclusio ex D. Thoma hic art. 1. ad 3. ubi postquam retulit opinionem quorundam Theologorum assentientium naturam angelicam non posse in unitatem divine personę assumi, nisi destrueretur propria ejus personalitas, idque obiret ejus incorruptibilitatem, impugnat hanc doctrinam dicendo, quod hoc non videtur excludere totaliter congruitatem assumptionis naturę angelicę: *Deest enim Deus (inquit) producendo naturam naturam angelicam, copulata eam sibi in unitatem personę.* Ex quibus sic arguuntur: Naturam angelicam assumi in unitatem divine personę, est eam assumi ad personalitatem sive ad substantiam divinam: Sed ex D. Thoma citato, potest natura Angeli assumi in unitatem divine personę: Ergo & ad substantiam divinam.

6 Probat secundo conclusio ratione fundamentali. Non alia ratio in natura humana est ad assumptionem capacitatis, nisi quia distinguitur realiter a sua personalitate, & consequenter potest illa vel destructa, vel non consecuta, terminari per substantiam Verbi, in qua propria personalitas eminenter continetur: At etiam personalitas Angeli realiter ab illius natura distinguitur: Ergo etiam natura angelica ad divinam potest assumi substantiam. Major patet, Minor vero (pręterquam quod expresse docetur a D. Thoma quodlib. 2. q. 2. art. 4.) potest breviter hac ratione suaderi. Ratio distinguendi suppositum a natura in hominibus, vel est limitatio naturę, ob quam sędetur complementum realiter distinctum existat, vel est capacitatis receptiva ut quod existentia & accidentium, competens immediate supposito, & repugnans naturę, ut asserit D. Thomas quodlibet citato: Sed utraque hæc ratio militat in natura angelicę, est enim limitata & finita, ac incapax recipiendi ut quod existentiam & accidentia, supposito quod hæc incapax natura humana conveniat: Ergo eadem ratione qua in homine suppositum realiter a natura distinguitur, in Angelis etiam debet realiter a natura differre.

7 Confirmatur: Quoad distinctionem realem existentie ab essentia, poterantur a natura, & operationis a principio, nullum est discrimen inter Angelum & hominem, ut in Tractatu de Angelis ostensum est: Ergo nec admittendum est quoad distinctionem personalitatis a natura.

Dico secundo: natura irrationalis completa, potest de potentia absoluta uniri hypostatice Deo, & ab ipso assumi in unitatem suppositi.

8 Probat: Naturam irrationalem assumi ad divinam substantiam, non repugnat, neque ex parte ipsius naturę, utpote aequę separabilis a propria substantia ac natura humana & angelicę: neque ex parte Divine Personę, utpote habentis vim infinitam in ratione terminandi: Ergo potest talis natura ad substantiam divinam assumi.

9 Dices, repugnantiam assumptionis talis naturę peti ex ejus indecencia, indecens enim ac indecorum Deo videtur, naturam irrationalem in concreto de ipso predicari, illi quę bellam, equum, aut siem denominari.

Sed contra primo: Licet Deum assumere naturam irrationalem sit indecens negative, & comparative; id est minus decens quam quod naturam rationalem assumat, id tamen positive & absolute indecens esse, nulla ratione probari potest: Sed hoc secundo modo indecens esse debet, ut repugnet absolute naturam irrationalem assumi a Deo in unitatem personę: Ergo id absolute titulo indecens non repugnat.

10 Contra secundo: In nobis ductum rationis sine fidei regula sequentibus, indecens majestati divine appareret, Verbum nostram carnem assumere, flagellari, conspui, & mori; & tamen indecens vere non est, nec divina majestati repugnans: Ergo quavis nobis indecens appareat, Deum naturam irrationalem assumere, tamen indecens vere non esset, si Deus id facere decrevisset. Unde egregie Tertullianus lib. de carne Christi contra Marcionem c. 4.

Si ve vna de lapsa, aut sua, aut vacca proinde voluisset, & fera aut pecoris corpore indutus regnum calorum predicaret, sua opinio illi censura prescriberet, serpe hoc Deo, & indignum hoc Dei Filio, & stultum propterea quia crederet? si plane stultum, si de nostro sensu judicemus Deum. Sed circumspice Marcion (si tamen non desit) stulta munda elegit Deus, ut confunderet sapientes.

Contra tertio corpus quod in triduo unitum Verbo remansit, irrationale & insensibile fuit, & tamen in tali unione nulla indecencia invenitur: Ergo in unione cum natura irrationali, nulla datur indecencia Dei majestati repugnans.

Hinc deducitur alia ratio, eaque efficacissima, pro nostra conclusione: Nam corpus Christi post mortem mansit in sepulchro, Verbo Divino hypostatice unitum: Sed tale corpus post mortem fuit nature irrationalis: Ergo natura irrationalis est capax unionis hypostatice. Minor patet, nam corpus Christi in sepulchro non erat natura vivens: Ergo nec sensibilis, nec rationalis. Major vero suadet primo ex illo communi axioma, asserente Verbum nunquam dimisisse quod semel assumpsit, quod quatuor ad partes principales omnes admittunt: Ergo corpus quod est una ex partibus principalibus naturę humanę, nunquam fuit a Verbo dimissum, subindeque illi unitum mansit in sepulchro. Secundo, de fide est Christus pro nobis sepultum fuisse, ut constat ex illis verbis Symboli, *Passus & sepultus est*: Sed hoc verum esse non potest, nisi Verbum ut hypostatice unitum alicui ex partibus nature humanę fuerit in sepulchro: Ergo Verbum hypostatice unitum alicui nature humanę parti, mansit in sepulchro: Sed non ut unitum anime, nam sic descendit ad inferos: Ergo ut unitum hypostatice corpori.

Respondet Adversarij, quod licet corpus Christi in triduo, actu rationalis natura non esset, dicebat tamen ordinem ad animam rationalem, sicque erat in potentia pars rationalis naturę, & ex hoc capax unionis hypostatice cum Verbo: natura vero irrationalis, de qua est questio, nec actu, nec in potentia est pars rationalis naturę, & idcirco incapax est assumptionis.

Sed contra primo: Fallunt est corpus Christi mortuum dicere ordinem ad animam rationalem, cum enim reitio anime cum corpore supernaturalis sit, non potest a corpore separato ab anima exigi: Ergo sine tali ordine salvatur assumptibilitas a Persona Divina, subindeque natura irrationalis ordinem ad naturam rationalem non dicens assumptibilis erit a Deo.

Contra secundo: Ego demus materiam corporis Christi, Verbo unitam in sepulchro post mortem, ordinem dicere ad animam rationalem: compositum tamen ex materia & forma cadaveris, talem ordinem non dicit: Sed hoc compositum fuit unitum hypostatice Verbo in sepulchro: Ergo irrationalis natura ordinem ad rationalem non dicens, capax est unionis hypostatice cum Verbo. Major est certa, nam composito ex materia & forma cadaveris repugnat unio cum anima rationali, alias idem corpus esse posset simul vivens & simul mortuum, quod implicat: Ergo in tali composito non datur ordo ad animam rationalem, nec ad rationalem naturam. Minor autem se ostendit: Materia sola non mansit unita Verbo post mortem, tum quia in veriori sententia implicat existere esse forme: tum etiam quia saltem sine miraculo materia nequit existere separata ab omni forma: non fuit autem multiplicanda miracula sine necessitate, & urgentissimo fundamento, quod in presenti non reperitur: Ergo materia mansit unita Verbo sub aliqua forma substantiali: Sed non sub alia quam forma cadaveris: Ergo compositum ex materia & forma cadaveris fuit unitum hypostatice Verbo in sepulchro.

Confirmatur: Corpus Christi post mortem fuit ejusdem rationis cum corporibus aliorum hominum post separationem anime, tum quia ad oppositum asserendum, nullum adest fundamentum; tum etiam quia Corpus Christi vivens est ejusdem rationis cum corporibus aliorum hominum, & consequenter idem asserendum est de corpore Christi mortui, ac de corporibus aliorum hominum post mortem: Sed corpora aliorum hominum, facta separatione anime rationalis ab illis, sunt composita ex materia & forma cadaveris: Ergo corpus Christi post mortem est etiam ex materia & forma cadaveris compositum; & consequenter compositum coalescens ex materia & forma cadaveris, fuit unitum hypostatice Verbo, subindeque natura irrationalem ordinem ad animam rationalem non dicens, assumptibilis erit a Deo.

Dices, quod licet hinc composito, ratione forme, repugnet ordo ad animam rationalem, & esse partem rationalis naturę, materia tamen illius potest cum anima rationali naturam rationalem componere, & hoc sufficere ut compositum ex materia, & illa forme, capax sit unionis hypostatice cum Verbo.

Sed contra: etiam equi materia & conjunctis alterius irrationalis naturę, denudata a propria forme, potest uniri cum anima rationali, & illi unita componere naturam rationalem.

tionalem; cum materia subalternaria sit quantum ad de se ad omnem subalternam formam indifferens, & potens illam recipere: Ergo si compositum ex materia & forma cadaveris, capax reddatur assumptionis a Verbo, & unionis hypostatice cum illo, ratione materie potens cum anima rationali componere naturam rationalem, in omni natura irrationali erit capax ad unionem hypostatice cum Verbo, aut alia Persona Divina.

§. II.

Pręcipue objectionis solvuntur.

18 Objicies primo contra primam conclusionem: In Angelis non distinguitur realiter personalitas a natura: Sed sublata reali distinctione personalitatis a natura, illa assumptibilis non est: Ergo natura angelica ad divinam non potest assumi personalitatem. Minor patet ex supradictis, Major vero suadet ex D. Thoma 1. p. q. 3. art. 3. ubi docet in substantiis separatis ac simplicibus, quod ex materia & forma non compositis suppositum non distinguitur a natura: Sed Angeli sunt substantie simplicis & compositionis ex materia & forma expertes: Ergo in ipsis suppositum non distinguitur realiter a natura. Unde idem S. Doctor 4. contra Gent. cap. 53. probat convenientius fuisse Verbum assumere naturam humanam, quam angelicam, quia assumpto natura a Deo est in persona, non in natura: in homine autem aliud est natura, aliud persona, quia est ex materia & forma compositus, non autem in Angelo qui immaterialis est.

19 Respondeo negando Majorem, ad ejus probationem dicendum, suppositum posse dupliciter sumi, nempe pro substantia individua omnino incommunicabili, seu pro composito ex natura & substantia, quod suppositum metaphysicum seu formale appellatur; & pro individuo nature, quod dicitur suppositum logicum, seu radicale, quia natura individua & singularis, est radix & fundamentum substantie & personalitatis. Cum ergo S. Doctor locis citatis asserit in substantiis spiritualibus non distingui suppositum a natura, non loquitur de supposito in prima sed secunda acceptione, id est de individuo, quod in Angelis non distinguitur a natura; quia in natura angelica non est aliud principium radicale a quo desumatur gradus specificus, & aliud a quo sumatur singularitas, sicut in rebus corporeis, in quibus ratio specificę sumitur a forma, & singularitatis a materia, signata quantitate. Ita Cajetanus, Medina, Alvarez, Nazarius, Cipullus, & communiter nostri Thomiste S. Doctorem interpretantur.

20 Verum licet hæc interpretatio legitima sit, illi tamen obitare videtur primo, quod Sanctus Thomas locis citatis allegat formas spirituales completas, quia individuantur seipsis esse supposita substantia: nam suppositum substantiens, est suppositum metaphysice sumptum, seu substantia individua omnino incommunicabilis: Ergo Doctor sanctus locis citatis, suppositum metaphysice non loquitur usurpat, & nomine suppositi non individuum natura, sed substantiam ultimo terminatam, completam, & incommunicabilem intelligit.

21 Secundo, ex non distinctione suppositi a natura in Angelis, inferit D. Thomas naturam humanam esse magis assumptibilem a Verbo, quam angelicam: Sed si personalitas a natura angelica realiter distingueretur, quamvis singularitas non distingueretur ab illa, ineptus esset hæc illatio, cum assumptibilitati naturę non repugnet singularitas, sed substantie vel personalitatis: Ergo prædicta interpretatio mentis D. Thomę non congruit.

22 Tertio D. Thomas locis citatis discrimen statuit inter simplicia & composita, quoad hoc quod est suppositum distingui a natura: Sed si nomine suppositi intelligeret individuum, tale discrimen non subsisteret: Ergo &c. Sequela Minoris probatur: Individuum in homine non distinguitur realiter a natura: Ergo si nomine suppositi intelligatur individuum, falso D. Thomas assereret in compositis ex materia & forma suppositum realiter distingui a natura, secus autem in simplicibus, & consequenter non subsisteret discrimen ab illo statutum inter simplicia & composita.

23 Verum licet hæc difficultas & urgentia sit, veritati tamen prædictæ solutionis, seu interpretationis, si recte intelligatur, nequaquam præjudicant. Ad primum enim respondendo primo, formas separatas a materia esse supposita substantia, sumpta substantia pro irreceptibilitate in materia, & incommunicabilitate alteri individuo; non autem sumpta substantia pro perfectitate incommunicabilitatis alteri tanquam supposito, hæc enim cum nulla natura creata potest identificari, ut ex D. Thoma vidimus? Vel secundo dici potest, formas separatas a materia, esse per seipsas supposita substantia ut quo & radicaliter, non autem ut quod & formaliter; quia natura non subsistit ut quo, nec (ut ita loquar) radicitus substantiam, nisi ut individua: est autem hæc differentia inter formas separatas, & illas que receptibiles sunt in materia, quod

forme separate seipsis individuantur, forme vero receptibiles, per materiam signatam quantitate, ut supra dicebamus; & ideo forme separate seipsis subsistunt ut quo, & seipsis substantiam, ut ita dicam, radicitus: forme vero receptibiles, nec radicitus substantiam, nec ut quod subsistunt seipsis, sed per aliquid ab illis distinctum.

Ad secundum nego sequelam Minoris: cum enim identitas substantie cum natura oblit assumptibilitatis, quo major est, magis onit; & quo minor, oblit minus; quia ergo in Angelis, est substantia sumpta formaliter, distinguitur a natura, sumpta tamen in radice, non distinguitur ab illa: in homine vero, utpote ex materia & forma composito, personalitas tam formaliter quam radicaliter sumpta, a natura distinguitur, recte inferit S. Doctor naturam humanam magis assumptibilem esse quam angelicam: est tam in Angelis quam in hominibus, substantia seu personalitas, formaliter sumpta, realiter distinguitur a natura.

Ad tertium nego etiam sequelam Minoris, & ad illius probationem, distinguo Antecedens: Individuum in homine non distinguitur realiter a natura, pro formaliter individuationis: concedo Antecedens: pro radice, nego Antecedens, & Consequentiam. Nam est in compositis ex materia & forma individuum formaliter sumptum identiceatur realiter cum natura, quia tamen radix & fundamentum illius est materia signata quantitate, & hæc realiter a natura distinguitur, sit quod individuum radicaliter sumpta in illis realiter differat a natura: in simplicibus vero non ita, quia in illis principium individuationis non sumitur ab aliquo extrinseco, nec ab aliquo realiter ab eorum natura distincto, sed natura illorum seipsis individuantur, quia sunt forme per se subsistentes, & irreceptibiles in materia.

Objicies secundo contra primam & secundam conclusionem: D. Thomas hic quest. 4. art. 1. corpus articuli sic concludit: *Unde relinquatur quod sola natura humana sit assumptibilis*: Ergo juxta doctrinam D. Thomę, neque natura angelica, neque natura irrationalis, assumptibiles sunt, particala enim exclusiva *sola*, alias naturas videtur ab assumptibilitate excludere.

Respondeo D. Thomam ibi loqui de assumptibilitate secundum congruentiam, que quidam naturę humanę perfecte competit, non vero angelicę, aut irrationalis: nam ut egregie ibidem discurret idem S. Doctor, in natura assumptibili triplex reperiri potest congruentia, nempe dignitatis, necessitatis, & universalitatis, seu extensionis; nulla vero ex his tribus congruentiis in natura irrationali invenitur, cum illa nec intellectualis sit, nec indigeat redemptione, nec omnes gradus universi in ea reperiantur: in natura autem angelicę reperitur quidem congruentia dignitatis, cum in linea intellectuali perfectissima sit, sed illi deest congruentia necessitatis, cum peccatum Angeli irremissibile sit, & congruentia universalitatis, seu extensionis, cum ipse eo solus gradus intellectualis reperitur: in homine vero omnes inveniantur, cum natura humana & intellectualis sit, & redemptionis capax & indigens, atque in homine omnes gradus universi quodammodo continentur; intelligit enim cum Angelis, vivit cum plantis, sentit cum animalibus, & existit cum lapidibus & aliis inanimatis: unde assumptio hominē, quodammodo totum universum assumit, sicut Evangelium omni creature quodammodo predicatur, cum homini annuntiatur, ut ait Gregorius Magnus homil. 29. in Evang. explicans illa verba Christi ad Discipulos, *Envete in mundum universum, predicate Evangelium omni creature*. De quo plura diximus disput. 3. artic. 1. conclus. 1. & 3.

Objicies tertio contra secundam conclusionem: Quod deest Deum non est possibile: Sed assumere naturam irrationalem ad divinam substantiam, v. g. naturam equi, dedecet Deum: Ergo est impossibile. Major est D. Anselmi lib. 2. cur Deus homo cap. 4. & 5. & ratio est quia operari aliquid indecens, non est prudens & sapientis. Minor vero probatur ex indecentissima communicatione idiomatum que sequeretur ex tali assumptione: sicut enim ex assumptione naturę humanę, inter Deum & hominem fit talis communicatio idiomatum, ratione cujus dicitur de Deo quod sit homo & risibilis: ita ex assumptione naturę equi sequeretur dici posse de Deo quod esset equus & hinnibilis.

Respondeo negando Minorem. Deus enim assumendo naturam irrationalem equi, v. g. sapienter & prudenter id prestat, quia illi non deest motiva ad id faciendum sufficientia, scilicet vel ad superbiam humanam confundendam (sicut ad confundendam superbiam Luciferi & malorum Angelorum assumpsit naturam humanam) vel ad ostendendam suam potentiam. Ad probationem in contrarium dicendum quod sicut nulla est indecencia in eo quod Deus, assumpta natura humana, dicatur homo, passibilis, & mortalis, ac mortuus, passus, & crucifixus: ita neque quod assumpta natura equi, diceretur equus, & hinnibilis. Sane cum a natura divina (ut optime argumen-

An etiam substantia incompleta & partialis se assumptibili a Divina Persona?

Quatuor sub hoc titulo involvuntur difficultates breviter hic resolvende. Prima est, an materia prima sine forma substantiati ad divinam substantiam assumi possit? Secunda, an forma corruptibilis & materialis, separata a materia, possit uniri hypostaticae Deo, seu ad divinam substantiam & existentiam assumi? Tertia an animam rationalem a corpore separata, sit a Deo assumptibilis? Quarta, an partes integrales, puta manus, caput, brachium, quando sunt unius totum compositum, possint assumi, non assumpto ipso composito.

§. I.

Prima difficultas resolvitur, & materiam primam sine forma substantiati non posse assumi ad divinam substantiam probatur.

Deo primo: Implicat materiam primam assumi ad divinam substantiam sine forma substantiati. Ita contra Suarez, aliosque Recentiores, communiter docent Thomistae, excepto Bannez, qui r. p. q. 66. art. 1. dub. 2. oppositam sententiam ut probabilem amplectens est.

Probatur conclusio ratione fundamentali ex principiis Philosophiae Thomisticae desumpta. Ut enim cum S. Doctore 1. p. q. 66. art. 1. q. 4. de potentia art. 1. & quodlibet. 3. art. 1. docent omnes ejus Discipuli, implicat materiam primam existere sine forma: Sed quod implicat existere, etiam implicat subsistere. Ergo implicat materiam primam subsistere sine forma substantiati, & consequenter implicat quod sine ulla forma assumatur ad divinam substantiam. Minor cum utraque consequentia patet, Major autem probari solet a nostris Thomistis in physica, ex eo quod materia prima est pura potentia, ideoque essentialiter improporionata ut participet actum ultimum, qualis est existentia, nisi mediante forma.

Respondet Bannez ubi supra, quod est repugnet materiam primam sine forma substantiati actuari per existentiam creatam, quia hoc est effectus formae substantiatis, non tamen implicat quod sine forma substantiati exeat per existentiam divinam, quae cum effectus formae substantiatis non sit, non est cur existentiam eam supponat, ut communicetur materia: sufficienti autem quod materia prima sine forma substantiati possit existere per existentiam divinam, ut sine illa possit per divinam substantiam subsistere.

Sed contra primo: D. Thomas infra qu. 6. art. 1. docet Verbum assumptibile carere mediante anima: ergo sentit materiam primam non solum in existendo per existentiam creatam, sed etiam in existendo per existentiam divinam dependere a forma substantiati, & consequenter sicut juxta D. Thomam materia prima sine forma substantiati non potest de potentia absoluta existere per existentiam creatam, ita nec per divinam & incretam.

Contra secundo: Quod materia sine forma nequeat existere, non provenit ex eo quod existentia sit effectus secundarius formae substantiatis, sed quia est pura potentia, ac per consequens essentialiter improporionata ut participet actum ultimum, qualis est existentia, nisi mediante forma, ut supra dicebamus: At haec ratio non minus militat respectu existentiae divinae, quam respectu existentiae creatae: Ergo sicut implicat materiam primam sine forma substantiati actuari per existentiam creatam, ita repugnat sine illa existere per divinam.

Dices: Esto repugnet materiam primam, omni forma substantiati denudatam, existere per existentiam incretam, non repugnat tamen quod ipsa, ut forma substantiati conjuncta, per existentiam incretam existat, forma existente per existentiam creatam: Ergo poterit assumi ad subsistendum substantia divina, forma substantiati ad eandem substantiam non assumpta.

Sed contra: Nulla pars acta alius partibus unita potest assumi ad divinam substantiam, aliis partibus non assumptis; quia similiter non potest assumi ad divinam substantiam, nisi ratione totius prius subsistens per illam, ut paragrapho 3. dicimus: Ergo si materia prima ab omni forma separata, assumi nequeat ad divinam substantiam, utlatenus ad eam assumi poterit, ipsa forma non assumpta.

Argumenta quae Suarez & alii Recentiores contra hanc conclusionem opponunt, sumuntur ex eo quod materia prima potest sine forma existere & subsistere, de potentia absoluta, subindeque ad substantiam divinam, etiam sine forma, assumi. Verum cum haec difficultatem mere philosophicam tangant, hic praetermittuntur, ne in questionibus philosophicis immoremur.

Bannez vero loco citato in favorem suae sententiae sic arguit primo: De facto existentia divina ob suam inhabetatem

gumentatur Nyssenus paragrapho precedenti citatus) ex aequo dicitur omnis creatura, si esset indecens Deo naturae irrationalis assumptio, dedeceret similiter ipsum naturam humanam assumptibile. Monet tamen prudenter Cajetanus, quod licet Deus absque ulla sui majestatis dedecore, viliissimis etiam creaturis hypostaticae uniri possit, abstinendum tamen est a descenti in particulari, propter periculum infirmitatis nostrae.

30 Obijcies quarto: Natura quae non potest elevari ad videndum Deum, & ipsum amandum, nequit ad esse subsistentiae ipsius assumi: Sed natura irrationalis non potest elevari ad videndum Deum, & ipsum amandum; atias enim eo ipso fieret rationalis, sive intellectualis; Ergo nec ad subsistendum substantia divina. Major probatur primo, operari sequitur ad esse, juxta ipsius proportionem: Ergo ad esse divinum, consequitur operari divinum, & consequenter natura incapax elevationis ad operari divinum, quale est Deum videre, & ipsum amare, erit etiam incapax assumptionis ad divinum esse.

31 Secundo, quod ad minus non est potens, a fortiori ad majus est impotens: Sed majus est naturam creatam assumi a Deo ad subsistendum divina substantia, quam ad videndum & amandum Deum, ut docet expresse D. Thomas hic art. 1. ad 2. dicens: Major & perfectior est unio ad Deum secundum esse personae, quam huius est secundum operationem: Ergo natura quae non potest elevari ad videndum Deum, & ipsum amandum, nequit ad esse subsistentiae ipsius assumi.

32 Respondeo negando Majorem, cujus falsitas conspicitur ex corpore Christi in triduo, quod mansit unum Verbum, & tamen erat incapax elevationis ad videndum Deum & ipsum amandum, utraque operationes divinas exercens. Unde ad primam probationem dicendum, quod operari sequitur ad esse essentiae, vel ad esse formale, tamquam ad principium quo: quare juxta illius proportionem consequitur operatio, vel naturalis, si esse naturale sit, vel supernaturalis, si esse sit supernaturale: ad esse autem personale non sequitur operatio, sed tantum ad conductio ad operationem se habet: unde si esse vel natura quam substantia modificat, non supernaturalis, sed naturalis est, non consequitur operatio supernaturalis, sed naturalis, sustentata mediate a substantia supernaturali, a qua ipsa natura immediate sustentatur.

33 Ad secundam probationem, distinguo Majorem: Si majus & minus ejusdem ordinis sunt, vel unum in alio includatur, vel unum aliud necessario supponat, concedo Majorem. Si diversi ordinis sunt, & nullatenus subordinata, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam licet videre Deum, minus sit quam hypostaticae ipsi uniri, non tamen sunt ejusdem ordinis, nec ordinate se habent, & ideo ex incapacitate ad visionem quae minus bonum est, non recte colligitur incapacitas ad unionem hypostaticam, quae est majus bonum: sicut volare minus bonum est, quam intelligere, & tamen cum incapacitate ad volandum, stat capacitas ad intelligendum in homine.

34 Obijcies quinto: Natura incapax sanctitatis, est etiam incapax unionis hypostaticae cum Deo: Sed natura irrationalis, sanctitatis capax non est: Ergo etiam incapax est unionis hypostaticae cum Deo. Minor patet, Major vero probatur, subjectum incapax effectus formalis formae, est etiam incapax formae: Sed unio hypostatica cum Deo habet pro effectu formali sanctificationem naturae quae ipsi conjungitur: Ergo natura incapax sanctificationis, est etiam incapax unionis hypostaticae cum Deo.

35 Respondeo negando Majorem, ad cujus probationem, distinguo Majorem: Subjectum incapax effectus formalis primarii, est etiam incapax formae, concedo Majorem. Subjectum incapax effectus formalis secundarii, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Stat ergo capacitas subjecti ad formam, cum incapacitate ad effectum formalem secundarium, ut constat in anima Christi capaci gratiae habitualis, quae tamen incapax est filiationis adoptivae, quae a gratia habituali praeparatur: unde cum persona divina unita naturae creatae, non habeat pro effecta formali primario, illam gratiam & sanctam constituturam, sed illam reddere subsistentem: natura capax illius effectus vel quasi effectus formalis, est incapax sine sanctitatis; capax est unionis hypostaticae cum Deo.

36 Pro completa hujus difficultatis intelligentia, observandum est, quod si persona divina assumeret naturam irrationalem, non uniretur illi in ratione personae, sed solum in ratione hypostaticae; quia natura irrationalis personalitatis capax non est, cum personalitas non reperitur nisi in rationali natura, ut patet ex definitione personae, quae definitur, rationalis natura individua substantia.

tatem est communicata humanitati Christi, sine receptione in illa, terminando dependentiam quam humanitas a propria existentia haberet: Ergo poterit etiam uniri materiae primae, illamque existentem reddere.

Secundo, personalitas Verbi complet dependentiam quam humanitas haberet a personalitate finita, nisi a Deo assumperetur: Ergo poterit complere dependentiam quam materia habet a forma substantiati quantum ad existentiam, subindeque illam reddere existentem sine forma.

37 Tertio, Divina essentia, quia est infinita in linea intelligibili, supplet respectu intellectus vicem formae intelligibilis in ordine ad intellectionem: Ergo cum etiam sit finita in linea existentiae, potest respectu materiae vicem formae supplere in ordine ad existendum.

Haec tamen parum argunt, & facile dilui possunt. Ad primum enim, concessio Antecedente, distinguo Consequens: Ergo poterit uniri materiae primae, sine forma, nego Consequentiam: unita forma substantiati, concedo Consequentiam. Quod autem sine forma non possit materia prima existere per existentiam divinam, non provenit ex limitatione existentiae vel subsistentiae divinae, sed quia materia sine forma est incapax existendi, ut docet D. Thom. locis supra citatis.

Ad secundum, concessio Antecedente, nego Consequentiam; nam est ex illo antecedente sequatur posse Deum supplere dependentiam materiae a substantia creata, quia in hoc nulla imperfectio physice informationis involvitur; ex illo tamen inferri nequit, Deum posse supplere dependentiam quam materia habet a forma in ordine ad existendum, quia talis dependentia sine physica informatione suppleri nequit.

Ad tertium, nego etiam Consequentiam, & paritatem; nam licet essentia divina possit absque informatione gerere munus speciei, respectu intellectus beati, in ordine ad visionem beatificam, ut in Tractatu de visione beata f. se disp. 2. art. 3. declaravimus: non potest tamen absque imperfectioe informationis, respectu materiae, vicem formae supplere in ordine ad existendum.

§. II.

Secunda & tertia difficultas, de anima rationali separata a corpore, & de forma corruptibili a materia separata, breviter resolvuntur.

Deo secundo, animam rationalem a corpore separatam, esse unibilem Deo, & ab ipso assumptibilem.

Probatur breviter: Animae rationali hoc speciale & proprium est, quod cum producatur a solo Deo per creationem, habet substantiam, & existentiam sibi propriam, per quam subsistit & existit ut quod, sicut quando est separata a corpore: Ergo poterit persona divina assumere animam rationalem separatam a corpore, destruendo propriam illius substantiam & existentiam connaturalem, & loco illius substituendo substantiam & existentiam divinam & incretam. Vel etiam potest fecus creare animam rationalem, & impedire ne ab illa resultet propria existentia & substantia, ut loco illius subrogetur personalitas & existentia divina.

Confirmatur: De fide est animam Christi mansisse in triduo Verbo Divino unitam, & subsistentem per substantiam divinam: Ergo anima rationalis a corpore separata, est unibilis Deo, & ab ipso assumptibilis.

41 Dices: Unio substantiatis cum Deo, aut est in unitatem personae, aut in unitatem suppositi? Sed nullo ex his modis potest anima rationalis Deo uniri. Ergo non est ab illo assumptibilis. Major videtur certa, quia alius modus unionis cum Deo in ratione subsistentis, non est hic usque assignatus. Minor vero probatur: Persona est rationalis naturae individua substantia, & suppositum individua substantia naturae substantiatis: Sed anima rationalis natura non est: Ergo Verbum, ut in illa subsistens, nec suppositum, nec persona esse potest.

42 Respondeo primo, unionem animae rationalis cum Deo esse in unitatem personae, non adequate & complete, sed inaduate, sed incomplete, quod anima rationalis non sit adequate, sed inaduate natura.

Vel secundo responderi potest, esse unionem cum Deo in unitatem substantiae, quae unitas suppositi vel personae non sit, ex defectu completionis: Sicut etiam datur, in probabiliori sententia, subsistens absolutam in Deo, quod suppositum non est, nec persona, quia communicabile.

Deo tertio: Satis probabile est, formas corporeas & materiales posse supernaturaliter conservari, & existere separatas a materia, subindeque assumi a Deo. Ita Medina, Alvarez, Cipullus, & alii ex nostris Thomistis, contra Cabreram & Nazarium.

Probatur. Hujusmodi forme non magis videntur pendere in esse & conservari a materia in qua recipiuntur, quam accidentia a subjecto a quo sustentantur: Ergo sicut accidentia possunt divinitus separari a subjecto, & re-

cipere aliquem modum per se existendi, ut patet in quantitate panis in Sacramento Eucharistiae: ita etiam forme materiales & corporeae, licet dependant conaturaliter a materia in esse & conservari, poterunt tamen supernaturaliter ab illa separari, & recipere modum aliquem subsistenti, similem illi quem habebant quando erant unitae materiae; subindeque hujusmodi forme corporeae, separatae divinitus a materia, poterunt Deo hypostaticae uniri, quia subsistentia divina poterit supplere talem modum subsistenti, quem possunt a Deo recipere, cum illum emittenter contineat.

Dices primo: D. Thomas 1. p. qu. 70. art. 2. 3. & 6. 50 hoc discrimen inter animam rationalem & formas corporeas statuit, quod illa est per se subsistens, secus autem aliae forme: Sed si forme corporeae a materia separatae possent subsistere ut quod, non statet haec differentia: Ergo forme substantiales corporeae separatae a materia, non sunt capaces subsistenti ut quod, nec per consequens possunt assumi a Deo, & per ejus substantiam subsistere. Major patet, sequela vero Minoris probatur. Anima rationalis conjuncta corpori solum subsistit ut quod, separata autem subsistit ut quod: Sed forma corporea in statu conjunctionis subsistit ut quod, est enim corpori ratio existendi & subsistenti. Ergo si separata potest subsistere ut quod, nullum erit inter illam & animam rationalem discrimen.

Respondeo, concessa Majori, negando sequelam Minoris: Tum quia (ut plures D. Thomae discipuli probabiliter docent) anima rationalis corpori conjuncta, non solum subsistit ut quod, sed etiam ut quod immediate, quod forme corporeae non convenit. Tum etiam quia (est anima rationalis conjuncta corpori tantum subsistit ut quod) est tamen, etiam ut materiae conjuncta, independens ab illa quoad esse, forma autem corporea conjuncta materiae, ab illa quoad esse dependet. Praeterea quod anima rationalis subsistit ut quod a corpore separata, ei convenit adequate ab intrinseco, secus autem forme corporeae: Cum enim substantia ipsi conveniat solum ex suppositione conservationis in statu separationis, & talis conservatio non ab intrinseco, sed ab extrinseco solum & praeter illius existentiam ei conveniat, etiam subsistit ut quod in statu separationis, non ab intrinseco, sed solum ab extrinseco, & praeter illius existentiam, ipsi competit; & ita semper subsistit discrimen a D. Thomae assignatum inter formam corpoream, & animam rationalem.

Dices secundo: Esto forma substantiatis corporea possit divinitus a materia separari, & sic separata subsistere, tamen in tali statu non potest subsistere per substantiam totalem, sed dumtaxat partialem: At divina personalitas non potest supplere vices substantiae partialis: Ergo nequit reddere subsistentem formam substantialem corpoream a materia separatam. Minor patet, Deus enim non potest supplere vices partis, cum de ratione partis sit esse quid incompletum & imperfectum. Major etiam videtur manifesta, nam substantia consequens ad entitatem partialem, qualis est forma separata a materia, non potest esse totalis, sed dumtaxat partialis.

Respondeo primo, negando Majorem: Sicut enim substantia quae anima rationalis a corpore separata subsistit, quamvis sit substantia entitatis partialis, non est substantia partialis, quia ad hoc requireretur, quod posset cum alia substantia componere substantiam totalem: Ita substantia quae subsistit forma corporea a materia separata, quamvis esset substantia entitatis partialis, non esset tamen substantia partialis, quia non posset cum alia substantia componere substantiam totalem.

Secundo responderi potest, data Majori, distinguendo Minorem: Divina personalitas non potest vices gerere substantiae partialis, quantum ad rationem partis, concedo Minorem. Quoad rationem substantiae, sine imperfectione partis, nego Minorem, & Consequentiam. Sicut enim Deus uniri potest animae rationali a corpore separata, & de facto Verbum Divinum illi in triduo hypostaticae fuit unium, & anima Christi fuit subsistens substantia Verbi, est (ut plures extra Scholam D. Thomae existimant) anima ratione sui subsistat substantia partiali. Ita quamvis substantia forma corruptibilis, separata a materia, partialis sit, poterit haec substantia privari, & loco illius substantia Verbi subsistere; non ita ut substantia Verbi induat rationem substantiae partialis, sed ita ut totum manus subsistentiae obeat, sine imperfectione partialitatis.

§. III.

Ultima difficultas resolvitur.

Deo ultimo: partes integrales, puta manus, caput, brachium, quando sunt unius se, & toti compositi unitae, non possunt assumi, nisi assumatur compositum; si tamen separentur a toto, possunt assumi, etiam illo non assumpto.

- 55 Prima pars probatur: Huiusmodi partes subsistunt & existunt per subsistentiam & existentiam totius: quia ut demonstrat nostri Thomista in Philosophia, non datur subsistentia & existentia partialia: unde ut subsistentia & existentia divina suppleant vices subsistentie propriae & existentiae illarum partium, debent etiam supplere vices subsistentie & existentiae totius compositi, subindeque illas assumere.
- 56 Confirmatur: Repugnat naturam aliquam propria subsistentia remissam, subsistere per divinam: At si pars integralis, actu alius partibus unita posset assumi ad divinam subsistentiam, toto composito non assumpto, posset simul subsistere propria subsistentia & divina: Ergo sic unita inassumptibilis est, non assumpto toto, & non assumptis aliis partibus ipsi conjunctis. Major supponitur ex probabiliori sententia, quam art. 4. stabilimus. Minor autem probatur. Pars existens in toto non potest non subsistere subsistentia totius, ut constat ex dictis: Ergo si manens in toto (qualiter manet dum est aliis partibus unita) posset assumi ad divinam subsistentiam, simul subsisteret subsistentia propria, nempe subsistentia totius, & subsistentia divina. Ex quo
- 57 Inferes, formam substantialiam, unitam materia, non posse assumi, nisi assumatur materia, & totum compositum: Quia forma ut unita materia, non subsistit, nec existit, nisi per subsistentiam & existentiam totius, qua primario communicatur formae, & mediante forma ipsi materia.
- 58 Secunda vero pars, que asserit partes integrantes, ut a suo subjecto dividas, posse uniri cum subsistentia divina, & per illam existere, etiam non assumpto toto composito, manifesta est: nam istae partes separatim subsistent subsistentia propria, realiter a subsistentia totius distincta, quia per divisionem & separationem acquirunt subsistentiam & existentiam propriam, distinctam ab ea quam habebant, cum erant unitae toti composito. Sed quod gaudet subsistentia propria, potest immediate a Deo assumi, & subsistere per subsistentiam divinam, in qua eminenter talis subsistentia continetur: Ergo partes integrantes separatim a toto possunt assumi, etiam illo non assumpto. Idem dicendum de partibus homogeneis ab invicem separatis: v. g. duae medietates aquae, ad invicem separatim, possunt uniri cum Deo, & illius subsistentia subsistere, quia ab invicem separatim induunt rationem totius ejusdem rationis cum illo quod componebant, & subsistent subsistentia propria, eminenterque in divina subsistentia contenta.
- 59 Contra primam partem huius conclusionis Suarez, Gradus, & alii Recentes obijciunt: Id quod subsistit per subsistentiam propriam creatam, potest subsistere per divinam subsistentiam: Sed partes five essentiales five integrantes actu componentes totum, subsistunt per proprias & partiales subsistentias: Ergo potest una seorsim ab alia subsistere subsistentia divina, subindeque una pars actu alius partibus unita, assumi ad divinam subsistentiam, aliis partibus non assumptis. Major patet ex dictis. Minor vero sic ostenditur. Subsistentia consequitur entitatem, & illi proportionatur: Sed entitas cujuscumque totius composita est ex partialibus entitatibus: Ergo illius subsistentia debet esse composita ex partialibus subsistentiis: & consequenter partes actu totum componentes subsistent subsistentiis distinctis.
- 60 Confirmatur secundo: Subsistentia totius integralis est extensa & divisibilis, non minus quam ipsum totum: Sed omne extensum & divisibile, est compositum ex partibus: Ergo subsistentia totius integralis composita est ex partibus, & consequenter constat partialibus subsistentiis quibus ejus partes subsistant.
- 61 Confirmatur secundo: Modus materialis indivisibilis plura & distincta subiecta modificare nequit: Sed subsistentia totius integralis est modus materialis, & actuat plura subiecta, scilicet partes ex quibus componitur: Ergo nequit esse indivisibilis, sed necessario divisibilis est: subindeque pluribus partialibus subsistentiis constat.
- 62 Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minorem, & ad illius probationem distingo secundam partem Majoris: Subsistentia consequitur entitatem, & illi proportionatur, proportionem habitudinis, concedo Majorem. Proportionem omnimode convenientiam, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Nam licet subsistentia proportionari debeat cum entitate totius ad quam necessario sequitur, proportionem habitudinis per modum termini, cum natura terminabili, non debet tamen in omnibus convenire cum illa: ac proinde ex tali proportionem non sequitur quod si entitas est composita ex pluribus entitatibus, etiam subsistentia debeat esse composita ex partialibus subsistentiis, quia subsistentia talis compositio repugnat, sicut & existentia. Unde
- 63 Ad primam confirmationem nego Majorem, ut enim subsistentia esset divisibilis & extensa, deberet partibus immediate convenire. Non autem illis convenit immediate, sed toti, & ratione illius partibus, & ideo non est

extensa & divisibilis, sed inextensa & indivisibilis. Ex quo patet responsio ad alteram confirmationem: Minor enim distinguenda est: Modus materialis indivisibilis plura & distincta subiecta modificare nequit, immediate, & ratione sui, concedo Majorem. Mediate, & ratione alterius, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam; nam subsistentia non actuat immediate partes componentes totum, sed immediate actu totum, & illo mediante partes: Sic autem actum indivisibilem plura subiecta non repugnat, ut constat in existentia, quae indivisibilis est, & tamen actuat materiam & formam, quia non ad illas immediate, sed mediate comparatur, scilicet mediante toto, cuiusmodi & immediate convenit.

ARTICULUS III.

An accidens immediate a Deo assumptibile sint?

Errorem est apud omnes accidentia, mediante substantia cui inhaerent, posse a Deo assumi, si nimirum substantia illa quae est eorum subiectum assumatur; unde de facto intellectus & voluntas, alique proprietates hominis, ac cetera accidentia communia, media humanitate, Verbo Divino unita sunt. Difficultas ergo solum est de immediata illorum assumptione, de qua varis sunt sententiae: Multi enim ex Recentioribus negant illam esse possibilem. Ita Suarez, Vasquez, Grandus, & Lorca. Alii vero, ut Medina, Nazarius, & Valentia, docent posse accidens assumi a Deo ad subsistendum per divinam subsistentiam. Tertia sententia, quae inter has duas extremas media est, asserit nullam accidens posse assumi ad subsistendum divina subsistentia, bene tamen ad existendum increata Dei existentia. Hanc tenent Cabrera, Alvarez, Joannes a Sancto Thoma, Cipullus, & alii Recentes Thomista.

§. I.

Statuitur prima conclusio.

Deo primo: Nullum accidens est immediate assumptibile ad personalitatem, seu subsistentiam divinam. Hanc conclusionem impugnat alii rationibus, probat Vasquez hoc discursu: Non est cum fundamento attributibile alius modus unionis immediate cum Deo, praeter illum quem ex mysterio Incarnationis colligimus: Sed immediata unio accidentis cum divina subsistentia, ex mysterio Incarnationis colligi nequit; cum unio cum divina subsistentia quam in hoc mysterio habemus, sit natura substantialis ex se per se subsistentis, seu natura quae potest per se subsistere. Ergo accidens potest immediate assumi & elevari ad divinam subsistentiam & personalitatem sine fundamento asseritur. Simili discursu utitur Granada, probatque conclusionem istam, ex eo quod a Sanctis Patribus qui de mysterio Incarnationis tam copiose disputaverunt, non sit mentio de alio genere unionis, quam de illo quo natura substantialis unitur cum subsistentia divina; subindeque possibilitas unionis naturae accidentis cum divina subsistentia, absque fundamento asseritur. Sed hoc argumentum non urget, potestque enervari instantia desumpta ex communi Theologorum sententia, quam illi Auctores profitentur, asserentes posse irrorationalem naturam immediate uniri divina subsistentia: Etenim ex mysterio Incarnationis solum habetur unio substantialis naturae rationalis cum Deo, in unitatem personae, & tamen, hoc non obstant, cum fundamento attribuitur possibilitas unio naturae irrationalis cum Deo in unitatem non personae, sed suppositi: Ergo ex eo quod unio quae ex mysterio Incarnationis habetur, solum sit naturae substantialis potentis ex se per se existere, perperam inferatur alium unionis modum esse impossibilem, & sine fundamento inventum. Alii ex Recentioribus ad nostram conclusionem afferendam moventur ex eo, quod inter naturas communes subsistentia terminatas, necessario intercedit communicatio idiomatum, ita ut ipsae naturae, & quae illis propria sunt, ab invicem praedicentur in concreto: Unde istae propositiones sunt verae, Deus est homo, homo est Deus: Sed natura accidentalis, neque in abstracto, neque in concreto potest praedicari de Deo; haec enim propositio, Deus est albedo, & ista, Deus est albus, verificari nequeunt: Ergo natura accidentalis non potest cum natura divina in eadem subsistentia conjungi, ac proinde non potest immediate uniri subsistentia divina, nec per eam terminari. Sed nec etiam haec ratio urget, potest enim infringi exemplo animae rationalis, quae in triduo remansit unita Verbo, & ejus subsistentia terminata, & tamen de Verbo, nec in abstracto, nec in concreto praedicari poterat, nam Verbum, nec anima, nec animatum dici potest: ad primum enim necessaria est identitatis animae rationalis cum

- enim Verbo, unde haec propositio, Verbum est humanitas, desecta identitatis humanitatis cum Verbo, falsa est: Ad secundum vero oportet ut Verbum ab anima rationali informaretur, quod implicat: Ergo stat naturam aliquam a Deo assumi, & ipsius subsistentia terminari, absque eo quod ad invicem praedicentur.
- 68 Tertio alii arguunt, & sic probant nostram conclusionem: Est subsistentia & natura per illam terminata, debet unum per se resultare: Sed ex natura accidentali & subsistentia divina, unum per se resultare nequit, cum accidens & substantia genere dissent: Ergo accidens non potest immediate divina subsistentia terminari.
- 69 Sed haec etiam ratio inefficax apparet, quia non minus distant genere substantia creata & increata, quam subsistentia & natura accidentalis: Dens enim est extra genus, nec in aliquo practico continetur, ut in Tractatu de attributis, disp. 4. art. 1. ostendimus: Sed haec distantia non obstante, est subsistentia Verbi & humanitate assumpta, resultat unum per se, ut docet D. Thomas supra qu. 2. art. 6. Ergo pariter quod accidens & substantia divina dissent distantia generica, non impedit, quin ex illorum unione resultet unum per se.
- 70 Confirmatur: Ideo ex unione humanitatis ad Verbum resultat unum per se, quia licet humanitas adveniat enti completo, trahitur ad esse illius: Sed eo ipso quod natura accidentalis uniretur cum Deo quoad subsistentiam, traheretur ad esse divinum: Ergo ex illis ut unitis unum per se resultaret: & per consequens male probatur non posse accidens uniri subsistentia divina, ex eo quod ex illis sit unitis unum per se resultare nequeat. His ergo rationibus, quibus communitur utuntur Recentes, ut futibus ut inefficacibus praetermissis.
- 71 Probatur conclusio ratione fundamentali, quae potest sic breviter proponi. Quod non est per se capax subsistentiae propriae, nequit immediate assumi ad subsistendum subsistentia divina: Sed accidens non est per se capax subsistentiae propriae: Ergo non potest immediate assumi ad subsistendum subsistentia divina. Major patet: nam assumptio creaturae ad subsistendum subsistentia divina, fit ad hoc ut loco subsistentiae propriae subsistentia divina subsistatur in illa. Minor vero in qua est difficultas probatur primo. Subsistentia substantialis, seu modus essendi per se, ita est proprius substantiae, sicut modus essendi per inhaerentiam in alio, proprius est accidentis: Sed modus inhaerentiae ita est accidenti proprius, ut repugnet communicari substantiae: Ergo & modus per se existendi ita appropriatur substantiae, ut implicet competere accidenti. Secundo eadem Minor susdetur. Subsistentia est ultimum complementum substantiae in genere substantiae, atque actus veluti secundus apudmodum ipsius substantiae ad essendum per se: Sed accidens non est capax ultimi complementi substantiae in genere substantiae, atque actus secundus apudmodum illius ad essendum per se, sicut neque & contra substantia est capax ultimi complementi accidentis in genere accidentis: Ergo accidens non est de se capax subsistentiae propriae.
- 72 Hinc potest deduci alia ratio in confirmationem nostrae conclusionis, quae praecedentem magis illustrabit: nam assumi ad subsistendum divina subsistentia, est fieri ultimo completum in genere substantiae, per subsistentiam divinam: Sed nequit accidens esse ultimo completum in genere substantiae: Ergo nec assumi ad subsistendum subsistentia divina. Major est certa, cum enim subsistentia nihil aliud sit quam ultimum complementum in genere substantiae, assumi ad subsistendum subsistentia divina est fieri ultimo completum in ratione substantiae per divinam subsistentiam. Minor vero probatur. Aliquid esse completum in genere substantiae, necessario supponit illud, quod sic dicitur completum, esse substantiam, sicut aliquid esse ultimo completum in genere entis, vel accidentis, essentialiter supponit id quod dicitur ita completum, esse ens, vel accidens: Sed implicat accidens esse substantiam: Ergo & esse ultimo completum in ratione substantiae.

§. II.

Alia conclusio statuitur.

Deo secundo: non implicat accidens uniri immediate cum existentia divina. Probatur: Sicut potest assumi ad subsistentiam divinam quicquid est capax propriae subsistentiae, ita potest uniri divinae existentiae quicquid est capax existentiae propriae. Sed accidens habet suam propriam existentiam distinctam realiter a sua essentia, & ab existentia subiecti: Ergo potest assumi ad existendum divina existentia. Minor supponitur ex Metaphysica, Major vero est manifesta: eadem enim est ratio de assumptione ad existendum existentia divina, quam existentia creata (quam suppono ex metaphysica, distingui realiter ab essentia) eminenter in existentia Dei increata continetur, sicut subsistentia

- tia creata eminenter continetur in divina personalitate, seu subsistentia.
- Confirmatur & magis illustratur haec ratio: quia existentia humanitatis realiter ab illa distinguitur, & eminenter in divina existentia continetur, potest haec cum humanitate uniri, illamque existentem reddere; Immo de facto humanitas Christi non existit per existentiam creatam & sibi propriam, sed ad divinam incretam elevatur, ut disp. praecedenti art. 2. contra Vasquez, & Suarez, aliosque Recentes fuisse ostendimus: Sed existentia accidentis realiter ab ejus essentia distinguitur, & continetur eminenter in existentia divina: Ergo potest divina illius essentiam supplere, & cum accidente unita illud consistere existens, subindeque non repugnat unio immediata accidentis cum divina existentia. Respondebis, causalem Majoris non esse adequatam, non enim ideo solum potest humanitas per divinam existentiam existere, quia existentia humanitatis realiter ab illa distinguitur, & in existentia divina eminenter continetur, sed insuper quia est natura substantialis, & ideo illi non repugnat per divinam existentiam quae substantialis est actuari: natura autem accidentalis capax actus substantialis non est, unde sicut ob hanc causam, non potest per divinam subsistentiam subsistere, ita nec reddi existens per existentiam divinam. Sed contra, Non minus distat natura creata ab existentia increata & infinita, quam accidens a substantia: Sed quia subsistentia divina continet eminenter subsistentiam naturae creatae, quamvis increata sit, potest naturam creatam terminare & reddere subsistentem: Ergo quamvis existentia divina sit actus substantialis, quia tamen eminenter continet existentiam accidentis, potest cum accidente uniri, & illud existens constituere. Dices, hoc inter subsistentiam & existentiam reperiri discrimen, quod subsistentia ex proprio conceptu est terminus, existentia vero est forma, & ultimus actus: licet autem nulla sit imperfectio in hoc quod formalitas divina terminet naturam creatam, bene tamen in hoc quod illam actuet aut informet; ideoque potest subsistentia divina immediate uniri naturae creatae, secus autem divina existentia. Sed contra primo: De facto existentia divina reddit humanitatem Christi existentem, ut disp. praeced. artic. 2. pluribus ostensum est, & tamen non informat humanitatem: Ergo de conceptu existentiae non est actuare informando id quod existens constituit, & consequenter ex isto capite non repugnat divinam existentiam alicui accidenti uniri, illudque existens reddere. Secundo, Quamvis subsistentia sit actus, non tamen est actus physice informans, sed terminans, subindeque potest immediate humanitati uniri, absque physica informatione: Ergo similiter, quamvis existentia sit ultimus actus, quia tamen ex proprio conceptu formalis non est actus ultimus informans, sed actus ultimus terminans, divina existentia poterit absque informatione naturae creatae immediate uniri, & illam existentem reddere.

§. III.

Principales objectiones solvuntur.

Obijcies primo contra primam conclusionem. Quod est capax modi essendi per se, potest assumi ad subsistentiam divinam: Sed omne accidens est capax modi essendi per se: Ergo potest assumi ad subsistentiam divinam. Minor patet, accidens enim divinitus separari potest a suo subjecto, & ex vi talis separationis acquirere modum essendi per se, sive modum independentiae a suo subjecto tanquam a sustentante. Major vero probatur: Assumi ad subsistentiam divinam, est habere ab illa modum essendi per se: Ergo quod est capax modi essendi per se, assumi potest ad subsistentiam divinam. Respondeo distinguendo Majorem: Quod est capax modi essendi per se, qui fit subsistentia, subindeque qui denominat ipsum suppositum, assumi potest ad divinam subsistentiam, concedo Majorem. Quod est capax modi essendi per se, qui non fit subsistentia, nec proinde constituit suppositum, sed solum fit similis analogice subsistentiae, transeat Minor, & nego Consequentiam. Dico transeat Minor, quia plures Theologi docent, itaque satis probabiliter, accidens ex vi separationis a subiecto, non habere aliquem modum essendi per se, sed tantum privati modo inhaerentiae, quod esse per se subsistentis negative, non vero positive. De quo in Tract. de Eucharistia disp. 6. art. 3. Obijcies secundo contra secundam conclusionem: Existens substantialis non potest communicari accidenti naturae: Sed existentia divina naturae substantialis est: Ergo nequit communicari accidenti, & consequenter non potest accidens immediate divinae existentiae uniri. Major probatur, sicut subsistentia supponit rem quae per illam subsistit esse substantiam, ita existentia substantialis debet supponere illud cui suum effectum formalem tribuit, esse substantiam.

Substantiam. Ergo accidens nequit existere existentia sub-

stantialis. Respondet distinguendo Majorem: Existentia substantialis eminenter & formaliter, concedo Majorem. Existentia substantialis formaliter, & accidentaliter eminenter, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam: Nam existentia divina, quamvis sit substantialis formaliter, est tamen eminenter accidentaliter, & ideo potest accidenti communicari. Sicut potest communicari naturae substantiali creatae, quia quamvis sit existentia increata formaliter, est tamen eminenter existentia creatae, cum illam eminenter contineat. Divina autem substantia non est substantialis eminenter & formaliter, quia eminenter non continet substantiam aliquam creatam, per quam subsistere possit natura accidentaliter, & ideo est in propria substantialis naturae, ut accidentali communicari non possit.

83 Respondet secundo negando absolute Majorem, ad cuius probationem, nego pariter: Disparitas est, quia cum quavis substantia sit ex propria sua ratione ultimam complementum rei in ratione substantiae, debet necessario supponere rem illam cuius dicitur substantia esse substantiam: At vero existentia, etiam substantialis, cum ex proprio suo conceptu sit solum ultimum complementum in ratione entis, ratio substantialis, vel accidentaliter mere materialiter se habet ad ipsam: subindeque ut accidens sit capax existentiae divinae, licet substantialis, non requiritur quod sit substantia, sed sufficit quod sit aliquid complebile in ratione entis.

84 Obijcies tertio: illud solum potest assumi ad existentiam existentia divina, quod potest constituere unum ens per se cum Deo. Deus enim non potest venire in compositionem entis per accidens: Sed accidens nequit constituere unum ens per se cum Deo: Ergo nec assumi ad ejus existentiam. Minor probatur. Quae non sunt ejusdem generis, sed diversi, nequeunt uniri ad faciendum unum ens per se: Atqui accidens & Deus sunt diversi generis. Ergo unum per se constituere nequeunt.

85 Respondet negando Minorem, & distinguendo ejus probationem: Quae sunt diversi generis nequeunt uniri inter se ad faciendum unum ens per se, si ambo afferant suos proprias existentias concedo. Si unum illorum sit privata sua propria existentia, & trahatur ad existentiam alterius, sicut traheretur accidens ad existentiam Dei, ex suppositione quod assumeretur ad illam, negatur.

86 Obijcies ultimo: Si accidens, v. g. albedo, assumeretur a Deo ad existentiam existentia increata, denominaret Deum ipsum album, sicut humanitas assumpta denominat Deum hominem: Sed hoc non debet admitti, esse enim album non potest tribui ab albedine, nisi subiecto cui inest, Deus autem nequit esse subiectum albedinis: Ergo implicat accidens assumi a Deo, ad existentiam existentia divina.

87 Respondet negando sequens, solum etiam in casu objectionis Deus diceretur habens albedinem, non tamen album: Sicut in mortis triduo Verbum quod remansit unitum anime Christi, dici poterat habens animam, non tamen animatum: & ratio est, quia illud solum dicitur album, vel animatum, cui inhaeret albedo, vel quod informatur ab anima, albedo autem nequit inhaerere Deo, nec Verbum ab anima informari.

Mitto plura alia argumenta quibus Adversarii probare contendunt, nullam entitatem creatam posse existere per existentiam realiter ab illa distinctam, tum quia haec spectant ad Philosophiam & a nostris Thomistis in metaphysica clare diluuntur, tum etiam quia facile observari se infringi possunt exemplo humanitatis Christi, quam per divinam existentiam existere, disputatione precedenti ostendimus, & docet frequentior, probabiliorque sententia. Unde praesentem difficultatem ad id solum restringimus, an scilicet accidens, ex aliqua peculiari ratione, repugnet divinae existentiae existere, sicut et repugnat, divina substantia terminari.

ARTICULUS IV.

Utrum natura creata, subsistens in propria persona, & propria personalitate retenta, possit assumi ad substantiam divinam?

88 Dixi natura creata, quia extra dabitur est, personalitatem ipsam assumi non posse ad substantiam per divinam substantiam: Tum quia substantia est ultimus terminus in linea & ratione subsistendi: Termino autem ultimo ulterius terminatio essentialiter repugnat. Tum etiam, quia non stat personalitatem assumi, & non assumi personam ad substantiam: Implacit autem personam assumi ad substantiam, cum persona sit rationalis naturae individua substantia, id est incommunicabilis, quod de incommunicabilitate alteri ut supposito accipiendum esse constat, cum persona possit communicari naturae, ut patet in persona Verbi, quae de facto fuit communicata & unita humanitati.

Adde in titulo, propria personalitate retenta, quia etiam extra controversiam, & omnino certum est, posse naturam conjunctam propriae personalitati assumi, si per assumptionem ipsa personalitas expellatur seu desinat: Non enim major potest esse repugnancia, quod natura propria personalitate illi conjuncta privetur, quam quod sine illi producat, & resultantia substantia propriae alienam impeditur.

Solum ergo difficultas est, utrum natura creata, manens in propria persona, assumi possit ad substantiam divinam, conservata propria personalitate, ita tamen ut haec non assumatur, sed sola natura quae illa terminatur, eo modo quo si eadem humanitas quae nunc assumpta est a Verbo, conservata hac unione, assumeretur etiam a Patre, & sicut natura divina, cum per aeternam generationem communicatur Filio, in illo terminatur propria personali personalitate, non amittendo personalitatem Patris.

Affirmativam partem docet Martinus Peres Tract. de 91 Incarnat. disp. 9. sect. 9. Hurtado in metaphysic. disp. 11. sect. 7. & 3. parte disp. 44. num. 1. Bernardus disp. 24. sect. 2. pro ea ex antiquis citans Baconum dist. 5. q. 1. & Naclantum Theorem. 2. circa finem, illamque non improbabilem censet Suarez disp. 14. sect. 1. dicens, Auctores ita sentientes vix posse ratione convinci.

Ceterum sententiam negativam (quod scilicet non possit etiam de potentia absoluta, natura creata, retinendo propriam personalitatem, uniri personae divinae, nec per illius substantiam subsistere) docent communitate Theologi, non solum recentiores, sed etiam antiqui, quamvis in assignanda ratione hujus impossibilitatis non conveniant.

Conclusio negativa statuitur.

Dico igitur: natura creata, subsistens in propria persona, & propria personalitate retenta, non potest, etiam de absoluta potentia, uniri personae divinae, & per illius substantiam subsistere.

Hanc conclusionem aliqui probant ex definitione per 92 sonam de cuius conceptu est quod sit alteri supposito incommunicabilis: Sed si natura, propria personalitate retenta, assumeretur a supposito divino, illi communicaretur: Ergo implicat ita assumi.

Hae tamen ratio non arguit, potest enim facile responderi, non esse de ratione personae, quod natura ex qua componitur, non communicetur alteri supposito, vel personae, sed solum quod persona ipsa ex natura & personae sitate composita, non possit illi communicari, nam Persona Patris aeterni convenit definitio & ratio personae, & tamen natura communicatur Filio: persona etiam constituta ex personalitate Verbi & humanitate assumpta, composita definitio personae, & tamen natura humana, personae naturalitate Filii retenta, potest Patri communicari, & per ejus substantiam subsistere: Haec ergo ratio solum videtur probare, quod persona creata non possit assumi a persona divina, non autem quod natura propria subsistens, illaque retenta, non possit ab illa assumi, de quo solum est questio in praesenti. Unde

Suarez loco citato, alias refert rationes, praesertim ex 93 Cajetano, & eas impugnat, ac tandem istam constituit, quae maxime illi placeat. Propria substantia natura creata est modus quidam intrinsecus per se existendi: Sed hic modus habet formalem & immediatum repugnanciam cum illo modo unionis quem habet natura assumpta in alio supposito, quia esse per se & in alio sunt modi ita repugnantes, ut unus intrinsece includat negationem alterius: Ergo implicat naturam creatam subsistentem in propria persona, uniri personae divinae, & in illa subsistere.

Sed haec ratio in multis deficit, primo quia duo supponit falsa, aut saltem incerta & dubia. Primum est, quod substantia natura creata sit modus certus, illud enim, licet sit probabilis, non est tamen certum, nec a Theologis unanimiter recipitur: multi enim cum Cajetano existimant, personalitatem creatam non esse modum naturae, sed entitatem realiter ab illa distinctam. Secundum est, naturam creatam non uniri personae divinae immediate, sed per aliquem nexum seu modum ab illis extremis distinctum: oppositum enim plures Theologi docent, nosque supra disp. 6. Illorum sententiam ut probabiliores sequimur.

Secundo, Ex eo quod personalitas propria sit modus naturae quam terminat, sequitur tantum quod non possit terminare alienam naturam, sed solum propriam: quia modus rei non potest modificare nisi rem illam cuius est modus proprius: non autem sequitur quod natura terminata per illum modum proprium, non possit terminari a persona divina, quae realiter identificatur cum divina natura.

Tertio, Negatio existendi in alio est effectus secundarius substantiae propriae, cum enim negatio sit, & substantia in alio quod possit consistit, non potest esse effectus primarius

rius illius: Sed effectus secundarius non est essentialis forma, nec ab illa inseparabilis, de potentia absoluta: Ergo talis negatio non convenit essentialiter substantiae propriae, quia natura creata subsistit connaturaliter, & consequenter poterit, illa retenta, per alienam terminari. Missis ergo his rationibus

95 Probatur primo conclusio ex 5. Synodo generali col. lat. 3. Can. 5. ubi sic dicitur: Si quis non confiteatur Dei Verbum, carni secundum substantiam univocum, & propter hoc unam ejus substantiam, seu unam personam, anathema sit. Ex quibus verbis hoc potest argumentum desumi: Concilium insert in Christo esse unam tantum personam, ex eo quod humanitas fuit assumpta ad substantiam Verbi: At haec illatio non esset bona, si natura creata, propria personalitate retenta possit terminari per divinam, ut de se patet: Ergo hoc impossibile est.

96 Nec valet si dicas, rationes quibus Concilia utuntur ad definiendas veritates fidei, non esse de fide. Etenim non sicut de fide, sunt tantum magni ponderis & auctoritatis: Ergo licet de fide non sit, implicare naturam creatam, propria personalitate retenta, terminari per divinam, erit tamen veritas Theologica omnino certa & indubitata.

Probatur secundo conclusio argumento a posteriori desumpto ex mysterio Incarnationis. Si natura humana terminata propria personalitate esset assumptibilis a Persona Divina, Verbum de facto illam assumpsisset terminatam propria personalitate, non assumendo ipsam personalitatem: At secundum fidem Catholicam Verbum assumpsit naturam humanam sine propria personalitate: Ergo signum est non fuisse possibile humanitatem propria personalitate terminatam assumi a Persona Divina. Minor est certa de fide, sequela autem Majoris probatur. Tum quia si propria personalitas & substantia natura humanae non impediret unionem ejus hypostaticam cum Verbo, videtur fuisse convenientius perfectioni humanitatis Christi, quod non solum subsisteret per substantiam Verbi, sed etiam per propriam, si talis substantia sit composibilis in eadem natura cum substantia Verbi. Tum etiam quia non sunt multiplicanda, vel augenda miracula sine necessitate: majus vero esset miraculum asserere a natura humana propria personalitate, vel impedire nec propria substantia, quae est passio et connaturaliter debita, ab ipsa fluere, quam conservare propriam substantiam cum aliena. Quod potest aptissimo exemplo declarari & illustrari.

Licet praesentia localis & sacramentalis sint duo modi naturaliter simul repugnantes eidem corpori, unde naturaliter fieri nequit quod idem corpus simul habeat duos illos modos essendi: tamen quia extensio ad locum est passio connaturaliter debita corpori, ideo communiter dicitur in materia de Eucharistia, fore majus miraculum, si corpus Christi acquireret sacramentalem praesentiam, amitteret extensionem atque praesentiam localem quam habet in calice, quam quod retenta illa extensione locali acquirat praesentiam in speciebus Sacramentalibus: Ergo similiter si absolute composibilis esset propria personalitas humanitatis cum aliena Verbi Divini, majus miraculum esset dicendum, cum Verbum ex vi assumptionis naturae humanae, impediret nec propria & connaturaliter substantia ab ea resularet, quam quod simul cum personalitate Verbi illa maneret, subindeque potius dicendum esset, illam remanere cum illa, quam quod illius resultantia impediretur, sicut in simili dicitur de ipsa praesentia locali Christi Domini.

97 Probatur tertio conclusio: Implicat quod natura creata existat simul & semel duplici existentia, quarum una sit creata, & altera increata: At si natura terminata per propriam personalitatem assumeretur a Deo, non destructa tali personalitate haberet duplicem existentiam, quarum una esset creata, & altera increata: Ergo &c. Major est certa, tum quia esse individuatam a natura in qua recipitur: tum etiam, quia duae existentiae, praesertim si sint complete, non possunt inter se uniri per modum actus & potentiae ad constituendum unum per se, ut ostenditur in Philosophia. Minor vero suadetur. Cuilibet substantiae sua debet correspondere existentia, quia substantia est veluti ultima dispositio, quia natura redditur capax existentiae, ac proinde duae substantiae necessario secum trahunt duas existentias: Sed in nostro casu natura assumpta duas haberet substantias, quarum una esset creata & connaturalis, altera increata & prae-naturalis: Ergo & duae existentiae, unam creatam & naturalem, alteram increatam & supernaturalem. Ceterum si natura humana terminata per substantiam Verbi, ulterius per personalitatem Patris vel Spiritus Sancti terminaretur, non haberet propterea tres existentias, quia substantiae relativae divinarum personarum, non redderent naturam assumptam capacem diversae existentiae, sed unius tantum existentiae increatae & infinitae, per quam existant ipsa divinae personae.

98 Probatur quarto conclusio ratione desumpta ex Capreolo in 3. dist. 1. qu. 1. art. 3. ad 1. Scoti contra secundam conclusionem. Quod dependet ab alio dependentia stricta

Thom. Gezer, Tom. IV.

& causali, non potest a pluribus ut plures sunt dependere adequate in nullo genere causa, ut a physico a nostris Thomistis ostenditur: Sed natura in existendo dependet a substantia dependentia stricta & causali: Ergo non potest pluribus substantiis adequate terminari, sed per propriam substantiam terminatur adequate, ejusque dependentia in existendo, adequate per illam extpletur, & per consequens, propria substantia retenta non potest, etiam de potentia absoluta, per alienam terminari. Quae ratio non militat in divina natura, comparata cum tribus substantiis relativis, cum ab illis in existendo non pendeat, sed tantum ab ipsis accipiat incommunicabilitatem, ut in Tractatu de Trinitate ostendimus. Nec etiam probat, quod natura creata non possit simul terminari a tribus divinis personis, & in illis subsistere: quia persona divina, ut terminantes naturam creatam, eique perfectissimam incommunicabilitatis tribuentes, non habent rationem causae, sed puri termini, subindeque natura non dependet ab illis dependentia causali, sed solum terminativa: quo genere dependentis fiat unum & idem a pluribus dependere adequate intensive cum inadaquate extensiva, ut constat in relatione Patris ad plures filios terminata.

Denique suaderi potest conclusio alia ratione faciliore, quam Cipullus sic proponit. Implicat quod eadem natura simul sit in alieno supposito, & non sit in alieno supposito: At hoc sequeretur ex eo quod natura humana manens in propria persona esset assumpta a Persona Divina: Ergo hoc implicat contradictionem. Major est certa, propter manifestam contradictionem quam dicit esse in alieno supposito, & non esse in alieno supposito. Minor etiam quoad primam partem patet, nam Persona Divina est suppositum extraneum a quolibet natura creata. Quoad secundam vero probatur: Effectus formalis substantiae propriae, est reddere naturam subsistentem in se, & per se, & non in alieno supposito, ut docent Philosophi in Metaphysica, constatque ex ipsa nominis etymologia, nam apud Latinos subsistere in se, idem sonat ac sibi se terminari in se, & non in alio: Hoc autem cum non dicat exclusionem a subiecto, quia quilibet natura substantialis completa, per seipsum habet quod non sit in alio tanquam in subiecto, oportet quod dicat exclusionem sui negationem essendi in alio uti in supposito.

§. II.

Principales objectiones solvuntur.

Obijcies primo: Damascenus libro cur ad imaginem Dei 106 sumus, haec habet: Dei Filius salutaris Patri voluntate factus est homo, naturamque humanam sibi una cum humana voluntate qua natura est conjunxit, hominis autem hypostasis non conjunxit. Et rationem reddit: Ne naturae humanae voluntas qua natura attribuitur, voluntate ea qua hypostasis assignat, a divinae voluntatis prescriptione discederet, sed et sponte pareret in omnibus. Ex quibus verbis hoc potest desumi argumentum: Ideo juxta Damascenum, Verbum assumpsit naturam humanam, non autem hypostasis hominis, ne fieret assumptio cum qua haeret peccabilitas: Ergo supponit assumptionem hypostasis esse possibilem. Consequentia patet, nam si repugnaret, non ideo assumpta non fuisset hypostasis humana, ut peccabilitas vitaretur, sed quia impossibilis esset.

107 Respondet primo, merito dubitari posse an haec transitio legitima sit, cum in testimonio adducto Damascenus duplicem distinguit voluntatem, unam hypostasis, & aliam naturae, quae distinctio ficticia est, & Theologiae ac Philosophiae repugnans: Philosophi enim & Theologi unam tantum in homine voluntatem agnoscunt, quae naturae ut quo, & supposito ut quod, in omnibus suis operationibus tribuitur.

Respondet secundo: Cum Damascenus loco citato docet Verbum conjunxisse sibi naturam humanam & illius voluntatem, loqui de conjunctione physica per unionem ad divinam substantiam: cum autem subdit, non conjunxisse sibi hypostasis hominis, loquitur de conjunctione quam haeretici docebant, scilicet per solum affectum & specialem amorem: & hujus rationem reddit, Ne voluntas se hypostasis, natura humana a Dei voluntate discederet: Haec autem affectiva solum conjunctio cum haeretici astringebant, est de facto non detur, & a Concilio contra Nestoriani congregatis damnata sit, tamen possibilis fuit.

108 Tertio responderi potest, admiittendo Damascenum loqui de conjunctione physica hypostasis hominis ad divinam substantiam, & negando Consequentiam, potest enim talem conjunctionem negare ob rationem assignatam, nempe ut peccabilitas vitaretur, non supponendo talem unionem fuisse possibilem, sed abstracto ad haec quaestione, an sit possibilis, vel non.

Obijcies secundo: Eadem numero natura divina terminata personalitate Patris, rursus terminatur personalitate Filii, & Spiritus Sancti, absque eo quod una persona divina